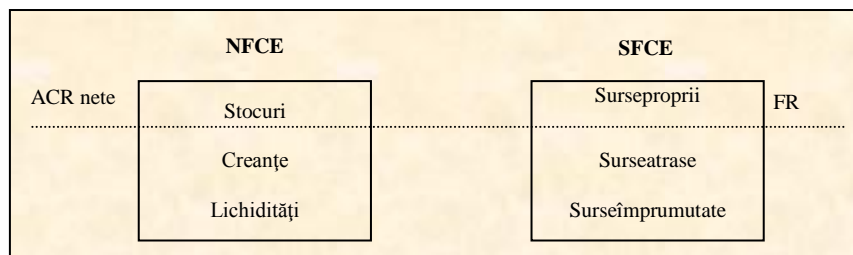

ELEMENTE PENTRU FUNDAMENTAREA COSTULUI CREDITELOR

Prof.univ.dr.ec. Dumitra Stancu - UTCB

Abstract: The decision to finance operating cycle is the selection and operative mobilizing sources of capital assets, the lowest cost of buying them in terms of risk reduction. Means of acquiring capital assets are own resources, bank liabilities. Funding decision gives finality to entire operating cycle management of capital assets, namely the balance to be maintained between the need to finance operating cycle (NFCE) and its financing sources (SFCE). In short, it is about solving the equation $NFCE = SFCE$, in terms of economic and financial efficiency.

Relația de echilibru funcțional al ciclului de exploatare

Pentru gestiunea ciclului de exploatare, costul creditelor reprezintă un criteriu important în procesul de selectare a tipului de credite pe termen scurt. Optimizarea costului procurării capitalurilor circulante și negocierea diferitelor surse de proveniență a lor sunt decizii financiare fundamentale pentru strategia și tactica întreprinderii.

Este necesar mai întâi să facem distincție între costul aplicabil la creditele solicitate și costul lor real. Costul aplicabil, deși complex și destul de încărcat cu elemente de remunerare a capitalului avansat și a riscului asumat, este totuși mai mic decât costul real al creditelor. Ca urmare a tehnicii de calcul al dobânzilor (privind dobânda proporțională, ziua de operare, numărul zilelor dintr-un an), creditele au întotdeauna un cost real mai mare decât cel explicit (aplicabil).

Costul aplicabil este determinat de doi factori: rata dobânzii și comisioanele aferente. La rândul ei, rata dobânzii este formată din:

- rata dobânzii de referință, care poate fi rata oficială a scontului (rata aplicată de Banca Națională a României la creditele acordate băncilor comerciale din țară), poate fi rata dobânzii aplicată de primele bănci comerciale române către cei mai importanți clienți ai lor

(PRIME RATE) sau poate fi o rată interbancară la creditele reciproce dintre bănci (BIBOR = Bucharest Interbank Operating Rate, în engleză);

– majorarea ratei de referință pentru compensarea riscului implicat de tipul de credit: creditele de trezorerie prezintă un risc mai mare de nerambursare decât creditele de scont. În caz de insolvabilitate a debitorilor din credite de scont, aceștia pot fi urmăriți și pe calea judecătorească a dreptului cambial. Ca urmare, majorarea specifică creditelor de trezorerie poate ajunge până la 1.5 puncte, în timp ce la creditele de scont majorarea poate fi până la 0.5 puncte;

– majorarea ratei de referință pentru compensarea riscului de întreprindere, în funcție de mărimea patrimoniului și de bonitatea acesteia. În raport cu mărimea patrimoniului se presupune o clasificare de risc a întreprinderilor după cifra de afaceri realizată de acestea:

A - pentru întreprinderi cu cifra de afaceri mai mare de 1.000 mld. lei anual nu se aplică majorare de risc specific;

B - pentru cifre de afaceri între 500 și 1.000 mld. lei, majorarea specifică este de 0.15 puncte;

C - între 200 și 500 mld. lei este de 0.4 puncte;

D - iar pentru cifre de afaceri mai mici de 200 mld. lei, categorie în care se află majoritatea întreprinderilor, majorarea este diferențiată între 0.6 și 6.5 puncte, în funcție de bonitatea acestora.

Așa, spre exemplu, dacă rata oficială a scontului este de 9%*, atunci rata efectivă de dobândă poate fi, pentru categoria D de întreprinderi, de minim 11.1% (9 + 1.5 + 0.6) sau de maxim 17% (9 + 1.5 + 6.5).

Costul real (implicit) al creditelor este mai mare decât cel aplicabil (explicit), din cel puțin trei motive: 1⁰ se aplică o dobândă proporțională și nu una echivalentă, 2⁰ ziua de decontare este întârziată față de ziua de operare și 3⁰ anul este considerat cu 360 zile și nu cu 365 zile, cât se ia efectiv în calculul dobânzii.

1⁰ Rata dobânzii (Rd) este calculată ca rată anuală, dar creditele pe termen scurt se acordă pe fracțiuni dintr-un an, cel mai adesea pe trimestru (90 zile). Așadar, rata dobânzii, la nivelul unei fracțiuni dintr-un an, se poate determina ca o rată proporțională, în funcție de mărimea fracțiunii: rata trimestrială, într-o proporție de 1/4 din cea anuală, rata lunară, în proporție de 1/12 ș.a.m.d. Având în vedere însă posibilitatea de capitalizare de către bancă a dobânzii, rata proporțională este mai mare decât rata echivalentă a fracțiunii de timp respective. Astfel că, o rată anuală de 12%, care conduce la o rată proporțională pe trimestru de $12/4 = 3\%$, va fi în realitate o rată anuală de 12.55%, rezultată conform cu ecuația: $(1 + 0.03)^4 = 1.1255$. Drept urmare, rata trimestrială de dobândă (rata echivalentă) ar trebui să fie de $2.8737\% = \sqrt[4]{1+0.12} - 1$ și nu de 3%.

2⁰ Mărimea dobânzii (Dob) este în continuare determinată de volumul creditului (Cr) și de numărul de zile efective de creditare (Nr):

$$\text{Dob} = \frac{\text{Cr} \cdot \text{Rd} \cdot \text{Nr}}{360 \cdot 100}$$

În ceea ce privește numărul de zile de creditare, apare important pentru gestionarul financiar să facă distincție între ziua de decontare, ca zi efectivă de primire a creditului, și ziua de operare în documentele bancare (contract de credit, extras de cont), ca zi efectivă de calcul al

---

*Înterminenirealiratei de dobândă.Întermineninominali, aceste rate se corectează cu rata inflației.

dobânzii. Între operațiile de virament în contul bancar al întreprinderii și înregistrările contabile privind aceste operații apar decalaje de timp, cu implicații asupra trezoreriei întreprinderii și asupra dobânzii calculate. La operațiile de plăți, ziua de decontare este anterioară celei de operare în extrasul de cont, iar la operațiile de încasări, ziua de decontare este posterioară zilei de operare în extrasul de cont.

Pe exemplul operațiilor de încasări și plăți, prin intermediul cecului bancar, aceste decalaje apar și mai evidente. Să presupunem că în aceeași zi (marți), trezorerul întreprinderii (contabilul-șef) primește un cec de încasat de 100.000 mii lei și în baza lui el eliberează unui furnizor al său un cec de aceeași valoare. Furnizorul posesor al cecului se prezintă imediat la ghișeu la bancă și încasează în numerar 100.000 mii lei (ziua de decontare la plăți fiind deci marți). Ziua de operare în extrasul de cont a acestei plăți va fi a doua zi, miercuri. În ceea ce privește cecul de încasat, există practica bancară de a fi decontat în 2 zile de la depunerea sa la bancă. El este înregistrat ca intrat în bancă a doua zi, miercuri (ziua de operare), și va fi decontat peste 2 zile, deci vineri (ziua de decontare). Or, între ziua de decontare a plății de 100.000 mii lei și ziua de decontare a încasării (în baza căreia s-a făcut inițial plata) de 100.000 mii lei este un decalaj de 3 zile de credite în contul curent. Dacă pornim de la ipoteza că în ziua de marți soldul contului curent este zero, atunci pierderea pentru trezoreria întreprinderii este (în acest caz în care s-au operat totuși sume modeste) de: $100.000 \cdot 12\% \cdot 3/360 = 100$ mii lei.

În aceeași sferă de preocupări pentru gestiunea trezoreriei se cuprind și delimitările necesare ce trebuie făcute între ziua de casă (de ghișeu) a băncii (între orele 8 și 12), ziua lucrătoare (circa 250 zile într-un an) și ziua calendaristică ce se ia în calculul dobânzii (365 sau 366 zile într-un an). Pe exemplul cecului bancar, 2 zile lucrătoare, pentru decontarea lui la bancă, pot determina 4 zile calendaristice de decontare dacă a fost depus la bancă la sfârșitul săptămânii (joi sau vineri) sau pot determina numai 2 zile calendaristice, dacă este depus la începutul săptămânii (luni, marți sau miercuri).

De asemenea, se face distincție între decontările cu terțe întreprinderi care au cont la aceeași unitate bancară, față de decontările cu întreprinderi ce au cont la altă unitate bancară din aceeași localitate sau din localități diferite. În aceste situații, delimitările între ziua de decontare și cea de operare dobândesc semnificații diferite, în funcție de durata efectivă a viramentelor bancare.

Costul aplicabil al creditelor cuprinde, pe lângă dobândă, o serie de comisioane de riscuri și de cheltuieli administrative. În marea lor majoritate, acestea sunt variabile, stabilite în raport cu mărimea creditului sau cu mărimea riscului. Cheltuielile administrative, cu manipularea mijloacelor de plată (cecuri, efecte comerciale etc.) și cu îndosărierea lor, sunt remunerate prin comisioane fixe (o taxă forfetară fixă pe fiecare titlu).

Așa cum am menționat la început, costul real al creditelor este mai mare decât cel aplicabil. Luarea în calculul dobânzilor și comisioanelor (variabile) a numărului de zile calendaristice și nu a celor lucrătoare determină un coeficient de majorare a costului real cu cel puțin $1,0139 = 365/360$. Operarea cu rata anuală a dobânzii, fracționată proporțional cu perioada de acordare a creditelor prin raportul Nr. /360, determină, de asemenea, o majorare a costului real (corect ar fi raportul: Nr. /365).

Elementele de fundamentare a costului creditelor, prezentate mai sus, se constituie ca veritabile criterii de selecție și de optimizare a structurii surselor de finanțare a activelor circulante.

Bibliografie

1. Stancu I. - Finante, Editura Economica, Bucuresti 2002
2. Brezeanu P. - Fiscalitate .Concepte. Metode. Tehnici. , Editura Economica, Bucuresti, 1999
3. Dinca Ana - Contabilitatea agentilor tehnici - Editura Tribuna Economica, Bucuresti 2004
4. Van Horne J. - Financial management and policy - eleventh edition, Prentice Hall International, 1998